

Dresskoder och könsroller inom businessvärlden

En studie av hur könsroller har påverkat dresskoden för kvinnor i businessvärlden från 1960-talet till år 2016.

Nelly Tofferi

Examensarbete / Degree Thesis

Företagsekonomi

2016

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Identifikationsnummer:	5019
Författare:	Nelly Tofferi
Arbetets namn:	
Handledare (Arcada):	Peter Mildén
Uppdragsgivare:	
<p>Denna studie behandlar könsroller och dresskoder i businessvärlden. Studien koncentrerar sig på kvinnor och innehåller element av socialpsykologi och mode. Syftet med undersökningen är att illustrera hur könsroller påverkar dresskoden på arbetsplatser och i businessvärlden samt hur kvinnor klär sig lämpligt för att tas på allvar i denna värld som ännu i dag är mansdominerande. I studien jämförs också tre olika årtionden med varandra för att få en uppfattning om hur förändringen av kvinnans roll i samhället har påverkat dessa dresskoder. På arbetsplatser har kvinnor och män ofta olika roller och det finns vissa stereotyper som påverkar detta. Det finns ännu i dag vissa karaktärsdrag som förknippas med kvinnor och andra som förknippas med män. Detta påverkar i många fall på vem som anses vara en passlig chef, många av dessa s.k. manliga karaktärsdragen anses vara mera attraktiva attribut hos en ledare. Världen utvecklas hela tiden, men ännu på 1970-talet fanns också ett s.k. glastak som betydde att kvinnor endast kunde nå en viss position i ett företag före klättrandet på karriärstegen stannade. För att få en inblick i allt detta har jag gjort en semiotisk bildanalys samt en litteraturstudie för bakgrundsinformation. Analysen består av sju olika bilder, två bilder från varje årtionde och en bild av en klassisk byxdress. Årtionden är 1960, 1980- och 2010-talet. Tolkningarna av bilderna visar att det finns tydliga samband mellan könsroller och kläderna, jämförelsen mellan årtiondena bekräftar det ytterligare. Det märks tydligt att när kvinnans ställning blev bättre samt skillnader mellan manligt och kvinnligt mode mindre, ändrades också karriärkvinnornas sätt att klä sig. Denna stil har naturligtvis utvecklats och modet ändrar hela tiden. Vissa attribut kommer antagligen att hållas samma i framtiden, men mode och kultur kommer att förändras.</p>	
Nyckelord:	Dresskoder, könsroller, semiotik, karriärkvinna, mode, modehistoria
Sidantal:	38
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Business Administration
Identification number:	5019
Author:	Nelly Tofferi
Title:	
Supervisor (Arcada):	Peter Mildén
Commissioned by:	
<p>This study discusses gender roles and dress codes in the business world. The study focuses on women and has elements of social psychology and fashion. The aim with this research is to find out how gender roles affect the dress code in the business world as well as illustrating how women should dress to be taken seriously in this world that is still mostly dominated by men. This study also compares attire from three different decades to get an understanding of how women's position in society has affected these dress codes. In many workplaces, men and women have different roles and there are certain stereotypes that influence that. Still today, there are certain personality traits that are associated with women and others with men. In many cases this affects who is seen to be an appropriate choice for a new boss, a lot of these so called manly characteristics are more attractive when it comes to being a leader. The world evolves all the time, but in the 1970's there was still a so called glass ceiling which meant that women could only reach a certain position in a company before the climbing of the career ladder had to stop. To get an insight in all this, I have done a semiotic analysis, and a literature study to get background information on this subject. The analysis contains seven pictures, two from each decade and one of a typical women's pantsuit. The decades are the 1960's, 1980's and 2010's. The interpretations of the pictures show that there are obvious connections between gender roles and the clothes, the comparison of the decades confirm this furtherly. It is clear that when women's position in society changed and the differences in men and women's fashion decreased, it changed the career woman's way to dress. This style has naturally evolved and fashion evolves all the time. Some attributes will probably be the same in the future, but fashion and culture will change.</p>	
Keywords:	Dress codes, gender roles, semiotics, career woman, fashion, fashion history
Number of pages:	38
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL / CONTENTS

1	BAKGRUND	6
2	PROBLEMATISERING	7
2.1	Syfte	7
2.2	Fokus/Avgränsningar.....	8
3	METOD	8
3.1	Semiotik.....	9
3.1.1	<i>Denotation och konnotation</i>	11
3.1.2	<i>Metonymi och metafor</i>	11
3.1.3	<i>Olika koder i semiotisk analys</i>	11
3.2	Begreppsdefinitioner.....	12
3.3	Källkritik	12
4	TEORI	13
4.1	Könsroller i företag och organisationer	13
4.2	Betongväggen, glastaket och labyrinten	14
4.3	Att klå sig för framgång	16
4.3.1	<i>Olika dresskoder och deras betydelse</i>	17
4.3.2	<i>Skillnader på dresskoden mellan nivåerna i ett företag</i>	18
4.4	Revolutionen i kvinnligt mode.....	19
4.5	Tidigare undersökning inom ämnet.....	20
5	EMPIRI	20
5.1	Bilder från 1960-talet	22
5.2	Bilder från 1980-talet	24
5.3	Bilder från 2010-talet	26
5.4	Den klassiska byxdressen	28
6	ANALYS OCH UTVÄRDERING	30
7	SLUTSATSER	34
7.1	Avslutande kommentarer	35
8	Källor	36
8.1	ELEKTRONISKA:	36
8.2	LITTERATUR:	37
8.3	BILDER:.....	37

Figurer / Figures

Figur 1 Saussures modell för semiotisk analys	9
Figur 2 Peirces modell för semiotik	10
Figur 3 1960-talet 1.....	23
Figur 4 1960-talet 2.....	23
Figur 5 1980-talet 2.....	25
Figur 6 1980-talet 1.....	25
Figur 7 2010-talet 1.....	27
Figur 8 2010-talet 2.....	27
Figur 9 Byxdress.....	29

1 BAKGRUND

Kläder har en lång tid varit ett viktigt verktyg för att signalera vem och hurdan man är. Speciellt kvinnor brukar vara intresserade av mode och vill uttrycka sig med hjälp av kläder. För kvinnor finns dock ett problem när det gäller att klä sig lämpligt i businessvärlden, hur klär man sig passande men samtidigt uttrycker sin kvinnlighet och personlighet? Fel klädsel kan i värsta fall hindra en person från att få ett jobb eller bli befordrad. Jag har valt att gå in på ämnet och koncentrera mig på könsroller i businessvärlden och hur skillnaden i modet bland framgångsrika kvinnor i businessvärlden har ändrats under åren. Jag vill också få en tydlig bild på hur man klär lämpligt sig i denna värld som kvinna i dag. Jag kommer att jämföra tre olika årtal och analysera vad som har påverkat och ändrat på detta mode. Jag har valt 1960 talet, 1980- och 2010 talet.

Man tar ofta saker för givet och tänker inte på vad som finns bakom något visst fenomen, därför kommer detta att bli intressant att analysera. Det är också väldigt aktuellt just nu med könsroller och det har skrivits mycket om det i media.

Mode är ett intressant ämne för många, det är något man inte kan undvika att se och uppleva. Kläder och mode syns dagligen ute på t.ex. gatan, i tv och i filmer. Det har alltid funnits skillnader i hur män och kvinnor klär sig, men det är också klart att kvinnliga och manliga könsrollerna har ändrats de senaste 60 åren. Ur businessvärldens perspektiv är det intressant att se hur modet har ändrats och varför t.ex. kvinnor klär sig mera maskulint på arbetsplatser. Det finns dresskoder på de flesta arbetsplatser, vissa är nedskrivna och andra fungerar mera som oskrivna regler.

Detta kommer att bli en intressant undersökning som kombinerar kläder/mode och socialpsykologi. Som kvinna är det också intressant att forska i könsroller och kvinnors ställning i businessvärlden.

2 PROBLEMATISERING

Kvinnor och män har ofta olika roller på arbetsplatser, roller som vi inte kanske ens tänker på men som är inbyggda i vår hjärna. Det finns stereotyper om hurdan en typisk man och kvinna är. I företagsvärlden förväntar man sig ofta inte samma kompetens av en kvinna som av en man, detta beroende på olika ”naturliga” karaktärsdrag som båda könen har. Män kallas ofta för ”naturliga ledare”, medan kvinnor oftare än män måste bevisa sina kunskaper. Det är svårt för kvinnor att hålla sig ”mellan linjerna” när det gäller hur de skall bete sig för att tas på allvar, eftersom linjen är så smal. Man måste vara snäll och omtyckt men samtidigt också ha de egenskaper som förväntas av en ledare. Till ledaregenskaper räknas ofta att vara dominant och att vara hård. Det kan vara väldigt svårt att hitta den rätta kombinationen av dessa karaktärsdrag. (Valerio, 2009 s.79-81) Det är naturligtvis inte endast beteendet som påverkar om en kvinnlig ledare tas på allvar, också utseendet och kläder måste vara passande. Varje företag kan ha olika dresskoder, men det är allmänt känt att kvinnliga ledares kostymer är relativt maskulina. Modet har naturligtvis ändrats allmänt också, skillnaden mellan kvinnors och mäns kläder är inte lika stor i dagens läge som den var på 1960-talet. (Retrowaste.com)

I min studie undersöker jag hur kvinnor skall klä sig lämpligt på arbetsplatser för att tas på allvar, men ändå inte förlora hela sin elegans och kvinnlighet. Måste kvinnor klä sig mera maskulint för att tas på allvar inom business världen? Beror detta på socialpsykologiska faktorer och könsroller? Eftersom jag vill få reda på vad som är bakom detta, kommer jag att ta reda på ifall förändringen i kvinnans ställning i västvärlden har påverkat sättet hur karriärsdrivna kvinnor klär sig. Därför kommer jag att jämföra 2010 talet med 1980- och 1960 talet och analysera hur kvinnor med hjälp av sina kläder visar sig vara betydelsefulla och värda att tas på allvar.

2.1 Syfte

Syftet med min studie är att vägleda kvinnor hur man klär sig lämpligt i businessvärlden för att tas på allvar och möjligtvis gynna sin karriär. Min hypotes är att rätt klädsel

gynnar kvinnors karriär, och att man kan använda kläder som ett verktyg för att signalera makt och trovärdighet. Jag kommer också att studera och beskriva vad i vår kultur som står bakom detta fenomen.

2.2 Fokus/Avgränsningar

Min undersökning kommer att fokusera sig på dresskoder för kvinnor inom businessvärlden samt hur de har ändrats under åren. Jag undersöker endast kvinnors dresskoder eftersom män alltid klätt sig relativt likadant inom denna värld. Jag skall koncentrera mig på att jämföra tre årtionden för att se hurdana förändringar har skett. Årtionden är 1960 talet, 1980- och 2010 talet. Businessvärldens dresskoder är lämpligast eftersom det är den bransch jag studerar, och undersökningen skulle bli alltför omfattande ifall jag undersökte alla branscher. Jag kommer att koncentrera mig på dresskoden bland karriärsdrivna och framgångsrika kvinnor samt så kallad ”power dressing.”

3 METOD

Jag kommer att använda mig av två olika metoder, litteraturstudier och semiotik. Min huvudmetod är semiotik och hela min studie baserar sig på analys av bilder och symboler. Litteraturstudien fungerar endast som bakgrundsfakta för att få en insikt i ämnet. Jag valde semiotik eftersom jag får den bästa insikten i ämnet med att själv analysera bilder. ”En bild säger mera än tusen ord” är ett bra ordspråk som stämmer bra och motiverar mig att göra min undersökning på detta sätt. Det visuella är en viktig del i dagens läge när det gäller företagsekonomiska undersökningar. Fotografier är också en viktig källa när det gäller undersökningar av organisationskulturer. (Bell, Bryman, 2005, 428-430) Min studie handlar långt om kultur och kan inte bevisas med siffror eller text. Eftersom att mode är ett visuellt ämne, betyder det också att det visuella är det väsentligaste.

3.1 Semiotik

En kort och enkel definition på semiotik är att det är en studie av tecken och symboler. Symbolerna analyseras på basen av bl.a. ord, bilder, gester, objekt och ljud. Med att analysera dessa, skall man få en uppfattning och mening med t.ex. en bild eller ett objekt. (Chandler, 2002, s. 1-2) Det finns två modeller som är de populäraste i semiotiken, en uppbyggd av Ferdinand de Saussure och en annan av Charles Sanders Peirce.

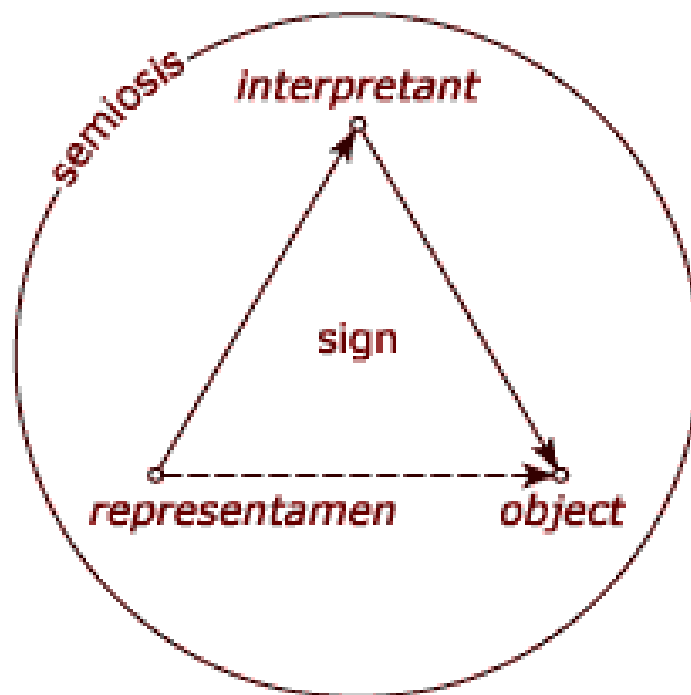
Saussures modell består av två delar, en ”*signifierare*” och en ”*signifikant*” del. Signifieraren beskrivs som formen av symbolen och den signifikanta är vad symbolen egentligen handlar om. I dagens läge pratar man dock oftast om ”den materiella formen” av symbolen istället för *signifieraren*. Alla symboler, (t.ex. skyltar) skall ha den materiella formen och den signifikanta delen, annars är skylten meningslös. (Chandler, 2002, s. 17-19) När det gäller Saussures modell, är det viktigt att förstå att ”signifieraren” och den ”signifikanta delen” går hand i hand, som ett tvåsidigt papper. Båda triggas varandra och skapar en upplevelse. Detta koncept är viktigt i reklamer, de behöver dessa två sidor för att reklamen skall differentiera sig från andra reklamer för liknande produkter. (Chandler, 2002, s.21, 25)

Figur 1 Saussures modell för semiotisk analys

Charles Sander Peirce hade en lite annan syn på semiotiken. Saussure var mera intresserad av språk, medan Peirce koncentrerade sig på hur vi uppfattar världen runt omkring oss. Hans teori består av tre delar. *Representamen* eller *tecknet*, är symbolens egentliga form, *interpretör* är hur man tolkar den och vad symbolen betyder. *Objektet* är det som symbolen hänför till. *Representamen* är liknande som Saussures *signifier*, medan interpretören påminner om det *signifikanta*. Peirces modell sätter vikten på *interpretören*, eftersom det är viktigt att ta i beaktande att en stor del av hur tecknet upplevs, beror på forskarens egna tolkningar. (Chandler, 2002, s.32-35)

I Peirces modell är det också viktigt att förstå att man endast kan förstå de tre olika elementen i samband med de andra två. Det handlar därför om mycket tolkning och olika forskare får ofta olika resultat i semiotiska undersökningar eftersom alla har olika upplevelser och synsätt. (Holm, 2002, s. 140)

Figur 2 Peirces modell för semiotik

I Peirces teori ingår också en annan tre punkters modell som hjälper en vid analysen av tecknet. Dessa tre olika typer är egentligen typer av tecken, de kan fungera ensamt men också i ett och samma tecken. Det första begreppet är *symbol*, som är något man måste lära sig och de är egenmäktiga. Dessa symboler kan t.ex. vara språk, flaggor och siffror. Det andra begreppet är *ikon*, som är bekanta saker för den som ser på tecknet. Exempel på ikoner kan vara ljudeffekter, ett porträtt eller gester. Dessa ikoner är alltså något som man egentligen själv tolkar och kopplar till olika saker. Det tredje

är *index*, vilket inte är ett egenmäktigt sätt, men kopplas till det betydelsefulla i tecknet. Index kan vara t.ex. ett fotografi, en handstil, eller ett trafikmärke. Dessa tre typer av tecken kan existera självmant i t.ex. en bild men också tillsammans. (Chandler, 2002, s.36-37, 43)

Ett bra exempel för att förklara dessa tre kategorier är att tänka på en film. Filmer och TV använder sig av alla tre. I en film är ikonen ljudet och bilden, symbolen är tal och text och index är effekten av det filmade. (Chandler, 2002, s.43)

3.1.1 Denotation och konnotation

Denotation och konnotation är begrepp som användes av Saussures efterföljare, Roland Barthes. Denotationen är tecknets egentliga betydelse. Denotationen är alltså något man inte själv egentligen tolkar, utan *vad* t.ex. bilden verkligen är. Konnotation igen betyder samspelet som händer mellan tecknet och forskaren, d.v.s. *hur* bilden är och hur den tolkas. Det kan handla om detaljer som ljus och fotograferingsvinkel, något som mottagaren med hjälp av sina egna upplevelser kan tolka. (Holm, 2002, s. 143)

3.1.2 Metonymi och metafor

Metonymi betyder att ett tecken bildar en helhet, medan metaforer är djupare uppfattningar man själv gör av en situation eller ett tecken. Dessa uppfattningar är ofta inlärd från kulturen. Det kan t.ex. visa skillnader i samhällsklasser i en bild utan att egentligen tydligt visa det. Det kan göras med hjälp av olika koder som inte alltid är så enkelt tolkade och som forskare från olika kulturer skulle ha en helt annan uppfattning om. (Holm, 2002, s.144-145)

3.1.3 Olika koder i semiotisk analys

För att kunna få en ordentlig semiotisk analys måste man också ta i beaktning olika koder som fungerar som regler, vilka påverkar betydelsen av de semiotiska elementen. Man måste se på dem individuellt men också se på förhållandet mellan dem. Ko-

derna ordnar tecken i olika grupper och system, så de faktiskt får en mening. De vanligaste koderna är sociala koder, text koder och interpreterade koder. I dessa tre kodgrupper finns olika undergrupper. Exempel på *sociala koder* är verbalt språk, kroppskoder (som utseende och gester), beteendekoder och varukoder. Varukoder består av varor, t.ex. mode eller bilar. *Textkoder* består av vetenskapliga koder, estetiska koder (gällande konst, t.ex. poesi eller teater), koder från massmedia och koder som beskriver genren (i tal, t.ex. argumenterande eller berättande). De *interpreterade koderna* innefattar perceptuella koder och ideologiska koder som t.ex. feminism, rasism och konservatism. (Chandler, 2002, s.147-150)

3.2 Begreppsdefinitioner

- Dresskod:** En regel, (skriven eller oskriven) om hur man skall klä sig passande i olika situationer.
- Könsroll:** En förväntad roll för en man eller kvinna.
- Roll och status:** Hurdan hierarki t.ex. en arbetsplats har och hur man ser på de anställda och deras positioner.
- Semiotik:** Studie av tecken
- Arbiträr:** Egenmäktig
- Power Dressing:** Kvinnors sätt att klä sig i mansdominerande världar som t.ex. businessvärlden och politiken.

3.3 Källkritik

I min studie använder jag mig av semiotik och också litteraturstudier. Vissa böcker och artiklar jag använt mig av är äldre och jag måste ta till hänsyn till att företagskulturen har ändrats och t.ex. en bok jag använt mig av i teoribeskrivningen är skriven år 2001. Jag anser ändå att en stor del av innehållet stämmer ännu i dagens läge och jag koncentrerar mig på den information som handlar om könsroller i allmänhet och inte så mycket på den aktuella informationen den ger. Jag läser hellre om könsroller i böcker än artiklar på internet, eftersom det känns att böcker är mera förlitliga. Ändå måste jag också använda mig av artiklar och andra källor på nätet (som jag t.ex. hittat

på olika databaser), för att få en inblick i mode och dresskoden på arbetsplatser. Detta ämne är något som inte ofta direkt skrivs om i böcker. Jag har ändå försökt använda mig av artiklar och andra källor som verkar tillförlitliga och kollat upp varifrån de fått sin information.

4 TEORI

4.1 Könroller i företag och organisationer

Vad är skillnaden mellan en kvinnlig och en manlig chef? Tidigare undersökningar har undersökt ifall män och kvinnor erbjuder olika attribut och annorlunda kunskap till ledningsprocessen i ett företag. En radikal linje som en del feminister har tagit är att kvinnor egentligen skulle erbjuda ett bättre sätt att leda och att kvinnor är ”de nya ledarna” och man hellre borde ersätta gamla ledare med kvinnliga nya. Många experter rekommenderar dock att män och kvinnor slås ihop och att man skulle få bästa slutsatsen av samarbete mellan båda könen, vilket skulle hämta olika attribut och personlighetsdrag till ledningen. (Halford, Leonard, 2001, s 101-103)

Skillnaderna är dock inte endast mellan könen, det finns också skillnader på kvinnliga ledare. Faktorer som t.ex. ras, etnicitet, klass, sexualitet och familjeansvar spelar naturligtvis också en stor roll i hurdan ledare en människa är. Samma faktum gäller bland manliga ledare. Människor förhåller sig också olika till makt och hur de anser att bästa sättet att utöva makt är. (Halford, Leonard, 2001, s 101-103) En av de populäraste förklaringarna för varför män oftare är i ledarpositioner än kvinnor, är definitivt könroller. Det finns olika attribut och personlighetsdrag som kopplas med kvinnor och män. En undersökning har visat att manliga ledare och arbetstagare, samt en del kvinnliga, ser de maskulina attributen som ideala när det kommer till en ledare. Dessa maskulina drag är t.ex. självsäkerhet, att vara analytisk, dominerande, aggressiv och kunna fungera självständigt. Som kvinnliga drag i denna undersökning kom det upp t.ex. samarbetskunnig, accepterande, emotionell och att bry sig om sina medmänniskor. (Halford, Leonard, 2001, s 106)

På 1960- och 1970-talet började könsrollerna tydligt ändras. Detta påverkar såklart hur dynamiken på arbetsplatserna förändras. Kvinnor är också mycket högre utbildade nu än de var för 50 år sedan, vilket betyder att ju fler kvinnor kommer att vara högpositionerade chefer. I dagens läge är också de flesta högskolestuderande kvinnor, vilket kommer att påverka indelningen av män och kvinnor på arbetsplatserna i framtiden. (Halford, Leonard, 2001, s 101)

Under de senaste 30 åren har ledningsstilen på företag i både privata och den allmänna sektorn ändrats relativt dramatiskt. Det ändrade sociala, politiska och ekonomiska klimatet på 1960 och 1970 talet var första steget för kvinnor att komma upp högre i företag. (Halford, Leonard, 2001, s 101) Ännu år 2001 var cheferna oftast vita män från medelklassen. Därför var det oftare mäns synpunkter och upplevelser som kom fram i företag. Detta är dock något som hela tiden ändras eftersom flera kvinnor utbildar sig till högre positioner. Då kvinnor först började komma in i ledande positioner på arbetsplatser beskrevs det ofta som ”problematiskt”. Man ansåg att kvinnor är så annorlunda än den typiska maskulina atmosfären och ledarsättet Siffrorna i olika länder varierar, men på 1990 talet i Finland, var 18 % av ledare i stora företag kvinnor. 46 % av ledarna i små företag var kvinnor (1994). Andelen kvinnliga ledare beror också på branschen. Det finns ett ”glastak” i många företag som är gränsen för hur högt upp i företaget en kvinna (eller t.ex. en svart man) kan slippa. Detta har dock minskat i dagens läge och mer kvinnor är i ledande positioner i företag. (Halford, Leonard, 2001,s. 101,104–106)

4.2 Betongväggen, glastaket och labyrinten

I businessvärldens historia finns det tre olika stadier som beskriver kvinnans ställning i arbetslivet och i företag. Före 1960 och 1970-talet, då kvinnor kom in i arbetslivet, var det omöjligt för kvinnor att bli anställda i många branscher och företag. Detta kallades en ”betongvägg” och betydde att det inte fanns någon chans att komma igenom den. Kvinnorna fick ingen chans, fastän de skulle ha varit tillräckligt kompetenta. USAs förre president Richard Nixon tyckte att kvinnor inte alls kan anställas i regeringen, eftersom de är ”känsliga och oberäkneliga”. Synen på könsroller var också annorlunda, det typiska var att kvinnan är hemma med familjen

och mannen är den som jobbar och förtjänar pengarna. Detta berodde delvis också på att det biologiskt är mera passande för kvinnan att ta hand om barnen och de flesta amerikaner prioriterade familjelivet högt. Därför var det naturligt att kvinnan stannade hemma med barnen och skötte om hemmet. (Carly, Eagly, 2007, s. 2-8)

Det var inte heller förrän 1960-talet som många prestigefyllda universitet i USA tog emot kvinnliga studerande.

På 1970-talet då kvinnans roll i arbetslivet började förändras, fanns det ändå ett så kallat glastak, dvs. kvinnor hade svårt att bli anställda eller befordrade till höga positioner i ett företag. Detta handlade fortfarande mycket om familjelivet och att den kvinnliga anställda antagligen vid en tidpunkt kommer att vilja bilda familj. Det fanns olika sätt att ta reda på de kvinnliga kandidaternas familjeförhållanden, i en intervju kunde intervjuaren t.ex. fråga hurdan försäkring kvinnan önskade. Ville hon ha individuell försäkring eller familjeförsäkring? Ett annat sätt företagen kunde använda var att organisera en informell lunch där ämnet informellt diskuterades. Direkta frågor i arbetsintervjun om kandidatens familjeförhållanden och relation var inte heller ovanliga. Högpositionerade chefer tyckte ofta att en man som kunde jobba fulltid, hela livet, var värdefullare än en kvinna som var mera kvalificerad. (Carly, Eagly, 2007, s. 2-8)

För att idag nå höga positioner på arbetsplatser måste kvinnor ofta gå igenom något som kallas "labyrinten". Det är möjligt för kvinnor att få bra jobb och bli chefer, men det kan vara en svår väg, beroende på olika faktorer. De flesta beslutsfattare (och människor i allmänhet) idag, håller med om att det är orättvist att diskriminera kvinnor och att man borde bli anställd på basis av meriter och yrkeskunnande. Största delen av människorna håller dock med om att det finns skillnader i mäns och kvinnors personlighet och temperament, något som påverkar hurdan ledare man är. Familjen och hur kvinnor skall balansera familjelivet med karriären, påverkar ännu kvinnors ställning i arbetslivet. (Carly, Eagly, 2007, s. 2-8)

4.3 Att klä sig för framgång

Det är inte endast unga, utexaminerade arbetssökande som är osäkra på hur man klär sig på arbetsplatser. Också arbetstagare som jobbat tiotals år har svårt att begripa vad t.ex. ”business casual” är. Det finns flera konsekvenser än man tror ifall man bryter mot dresskoden, fel kläder kan hindra en från att få ett jobb eller t.o.m. orsaka att man blir av med jobbet. Enligt lagen har en arbetsgivare full rätt att bestämma hur arbetstagarna klär sig. Barbara Patcher, som är en businessetikett coach, ger råd för hur man klär sig passande. Att klä sig i rätta storlekar är viktigt, (det skall inte vara för kort eller spänt), snygga accessoarer, (skor är speciellt viktiga), och färger. Ifall man är osäker på färger, är det alltid bättre att köra med mörka och neutrala färger. Hon säger också att det största misstaget är att klä sig för avslöjande. Skjortorna skall inte vara för avslöjande och skor som visar tårna är också opassande. (Cullen, LT, 2008) Det bästa sättet att bygga upp en lyckad garderob för arbetsplatsen är att investera i tidlösa klassiker med en twist. Ifall man har en bra basgarderob, är det också enklare att på morgonen välja kläder och gå till jobbet. Hur man klär sig på arbetsplatsen påverkar företagets image och med en lyckad utstyrelse gör man ett bra intryck och visar att man är värd att tas på allvar. Fenomenet kallas ”*dress for success*”. Man får endast en chans att göra ett första intryck och enligt flera teorier krävs det sju positiva intryck för att förändra ett första, negativt intryck. (Schwartz, 2013)

Alla företag har sina egna riktlinjer, men det är alltid bättre att vara för prydligt klädd än för slarvig. Det lönar sig också att före intervjun försöka ta reda på hurdan dresskod arbetsplatsen har. En rätt klädd kandidat gör ett bra första intryck på arbetsintervjun. Det finns olika riktlinjer som fungerar i alla situationer ifall man är osäker. (Dressing for the workplace)

För kvinnor fungerar en kavaj med knälång kjol alltid. Strumpbyxor med kjolen är ett måste. Byxor passar också i dagens läge, men en kjol är alltid mera passande inför arbetsintervjun, speciellt ifall man inte ännu är säker på företagets dresskod. En prydlig blus med kjolen eller alternativt byxorna är ett måste. (Dressing for the workplace)

Det är viktigt att alltid se prydlig ut och det handlar inte endast om kläderna. Det är också viktigt att håret inte ser slarvigt ut, strumpbyxorna är hela, sminket och nagellacket prydligt och skorna rena. (Dressing for the workplace)

4.3.1 Olika dresskoder och deras betydelse

Fast man har en uppfattning om hur dresskoden är på en arbetsplats, är det ändå inte alltid klart hur man klär sig i olika situationer i arbetslivet. Därför finns det riktlinjer som Business Professional, Business Ready, Business Casual och också Casual Casual. (Career and Professional Readiness Center)

Business Professional:

Situationer som att träffa kunder eller representera företaget på en tillställning. Sättet som man klär sig i dessa situationer påverkar företagets image. Standarden av klädseln är likadan som på arbetsintervjun. Passande plagg för kvinnor är t.ex. fina långbyxor eller en kjol med en passande kavaj. Under kavajen har man en prydlig skjorta eller blus och en tröja är acceptabel ifall man har en uppknäppt skjorta under. Skorna skall inte vara öppna, inga tår får synas. För män passar kostymer eller en blazer med snygg skjorta under. En slips är också nödvändig. (Career and Professional Readiness Center)

Business Ready:

Det skall vara ett enkelt steg att byta från Business Ready till Business Professional. Med att ha en passande kavaj och prydliga skor på kontoret, går det alltid enkelt att transformera sig till Business Professional. Kvinnor kan klä sig i en prydlig skjorta och kjol, alternativt fina långbyxor. Här behövs inte en kavaj och skorna kan vara öppna. Samma gäller för män, prydliga byxor med prydlig skjorta och slips men kavajen eller kostymen är inte nödvändig. (Career and Professional Readiness Center)

Business Casual:

Business Casual dresskoden kan vara svår att definiera, alla arbetsplatser har sin egen definition på det. Vissa företag anser att business casual är när man inte har på sig kostym eller kavaj, medan det för andra företag kan betyda jeans och sandaler. Man vill inte vara för ledigt klädd men samtidigt inte heller för prydlig. När man börjar på ett nytt företag, lönar det sig att ta reda på eller fråga vad deras definition på Business Casual är. Det är alltid viktigt att veta vad som är lämpligt. Passande klädesplagg för kvinnor business kan vara neutrala färger men t.ex. en färggrann skjorta som gör utstyrseln mera ledig. Kläderna skall vara tillräckligt täckande, inga urringade skjortor eller för korta kjolar. För män är slipsen inte nödvändig. Man kan t.ex. ha en polo skjorta istället för kragskjorta. Som för kvinnor gäller också för män, färgerna behöver inte vara så strikta, men de skall inte heller vara för skrikiga och färggranna. (Career and Professional Readiness Center)

Casual Casual:

Casual Casual är som att klä sig för t.ex. ett företags ”picknic dag”. Dresskoden är väldigt ledig. Jeans, t-skjortor och lediga skor är lämpliga i denna dresskod. Kläderna skall ändå inte vara för avslöjande eller ha tryck och text.(Career and Professional Readiness Center)

4.3.2 Skillnader på dresskoden mellan nivåerna i ett företag

Det finns naturligtvis också skillnader i dresskoden beroende på vilken nivå i företaget man är anställd på. Det är också en faktor man måste tänka på när man klär sig till arbetsplatsen eller intervjun. Skillnader i dresskoder mellan olika branscher i businessvärlden är inte särskilt stora, men arbetstagare i t.ex. finansvärlden, jurister och bokförare skall klä sig prydligare än t.ex. någon som jobbar i mera kreativa branscher som nöjesbranschen eller reklambranschen. Ifall man är osäker, är en bra tumregel att ”ju mera man hanterar en klients pengar, desto konservativare skall man klä sig.” (Business Insider, 2014)

4.4 Revolutionen i kvinnligt mode

Det kvinnliga modet ändrades mest radikalt under en kort tid mellan första och andra världskriget, men förändringen från feminint till mera maskulint skedde mellan 60- och 70-talet. Modet för kvinnor i början av 1960-talet liknade fortfarande 50-talets mode och inspirationen kom från Europa. Jackie Kennedy var en stor stil-ikon, speciellt i USA. När John F. Kennedy mördades år 1963, var Jackie Kennedy inte mera i rampljuset och hennes utstyrselar figurerade inte mera i allmänheten. Detta betydde att modet förändrades. När The Beatles blev kända över världen blev England en stor inspirationskälla då det gällde mode, musik och kultur. Mycket av modet togs direkt från Londons gatustil. I slutet av 60-talet blev modet dock annorlunda, då fanns inga regler och kvinnor började använda liknande kläder som män. Detta var början på 1970-talets mode. (Retrowaste.com)

Det sägs att 1970-talet var en revolution för modet, speciellt för kvinnor. Det blev mera acceptabelt för kvinnor att bära byxor och de var populära. I synnerhet mitten och slutet av 70-talet dominerades av byxor av olika slag. Som tidigare nämnts, använde en del kvinnor byxor redan på 1960-talet, men en stor del bar endast kjolar. På 70-talet användes de i alla situationer i kvinnans liv. Kvinnor som arbetade på företag använde byxdresser och hemma använde man jeans. Håret fick också vara långt och naturligt, kvinnor behövde inte mera spendera timmar framför spegeln utan fick vara mera naturliga. 1970-talet beskrivs som årtiondet då kvinnor äntligen fick klä sig som de ville. Det fanns naturligtvis skillnader i könsroller och klädsel men skillnaden var mycket mindre än tidigare årtionden. (Retrowaste.com)

I och med att kvinnor på 1970-talet mer och mer introducerades i businessvärlden kom också behovet att kunna klä sig snyggt på arbetet. Det var i slutet av 1960-talet som byxdressen, ett maskulint plagg för kvinnor, designades av Yves Saint Laurent. Byxdressen är än idag ett av de populäraste plaggen för en karriärkvinna. (Newsweek, 2006)

4.5 Tidigare undersökning inom ämnet

Det finns många artiklar och uppsatser om könsroller och kvinnans roll i businessvärlden men det är svårare att hitta en undersökning som skulle behandla exakt samma ämne som denna. En undersökning gjord av Patricia Anne Kimle från Iowa State University, behandlar könsroller, kläder och trakassering av kvinnor på arbetsplatser. Den behandlade likadana ämnesområden som detta arbete. Denna studie är dock gjord år 1994, men fast den till en viss del kan vara föråldrad, går det att jämföra resultaten och se ifall tiderna har ändrats. I undersökningen kom det bl.a. fram att fastän kvinnor gärna skall klä sig mera maskulint i businessvärlden, fanns det ändå en gräns. Författaren menar att man t.ex. har på sig en byxdress men dressen skall ändå ha feminina attribut. (Kimle, Patricia, 1994, s. 13) Ett exempel på detta kan vara att man hellre skall ha på sig en "kvinnlig version" av ett visst plagg eller accessoar, t.ex. en byxdress menat för kvinnor eller kvinnliga smycken. Om man hade på sig den manliga versionen av dessa plagg (eller accessoarer) togs man mindre på allvar och det var mindre sannolikt att få en befördran. I undersökningen användes kvalitativa intervjuer och intervjupersonerna var kvinnor. Slutsatserna i Kimles undersökning var att kvinnorna såg samband mellan utseendet/klädsel och möjlighet till succé i karriären. Kvinnorna ansåg att klädsel definitivt kan användas som ett verktyg för att påverka arbetsupplevelser. De höll med om att vissa attribut och typer av kläder påverkade positivt, och andra negativt. Det kom också fram att de intervjuade ansåg att det yttre är väldigt viktigt för kvinnor i businessvärlden (Kimle, Patricia, 1994, s. 91,97)

5 EMPIRI

Med hjälp av de litteraturstudier jag gjort kan jag påbörja nästa steg av mitt arbete. Dessa litteraturstudier och teoribeskrivning jag har gjort stöder mig i den semiotiska analysen. Som jag tidigare nämnt, har jag valt att analysera 1960-talet, 1980-talet samt 2010-talet. Jag antar att dessa tre årtionden har största skillnaderna eftersom det är mellan dem som skillnader i kvinnans roll och ställning i västvärlden har ändrats.

Bilderna jag har valt representerar vad en typisk karriärkvinna har på sig under just det årtiondet. Slutsatsen har jag dragit med att söka olika bilder och koppla det till vad

jag läst om modet under 1960- och 1980 talet. 2010-talets bilder valde jag långt med hjälp av min egen instinkt, eftersom jag i person har sett hur kvinnor på företag och i ledande poster klär sig. Jag har också följt med modet i ca 10 år. Alla bilder jag valt representerar enligt mig en typisk utstyrsel för just det årtiondet.

För att kunna koncentrera mig på endast dresskoder och kläder har jag valt att använda mig av Photoshop på de valda bilderna och klippt ut kläderna från bakgrunden, ansiktet och håret. I och med att jag endast analyserar kvinnornas utstyrselar på dessa bilder, kan jag inte använda mig av så många analyskriterier. Jag skippar dem som koncentrerar sig på t.ex. miljön och texten i bilder. Istället koncentrerar jag mig på **kläderna**, **accessoarerna** och **kroppsspråket**. Från de två olika skolorna kommer jag att använda mig av Peirces teorier och modeller eftersom de passar bättre in i detta sammanhang. Jag kommer att fundera på ifall bilderna är *symboler*, *ikoner* eller *index* samt vilka olika koder kan hittas i dem. Eftersom semiotik handlar långt om tolkning, kan mina svar inte bevisas vetenskapligt. Jag kommer att analysera två olika bilder från de tre årtalen. Till slut kommer jag också att analysera den typiska byxdressen som använts aktivt av kvinnor i flera årtionden.

I dessa bilder finns naturligtvis *tecknet*, som är själva bilden, *objektet*, som är betydelsen av tecknet och *interpretanten* som är min uppfattning och vad jag analyserar på basen av de två förstnämnda. Dessa tre går alltid hand i hand och klarar sig inte utan varandra i en semiotisk analys. (Holm, 2002, s.140)

I mina bilder är tecknen blandningar av *ikon* och *index*. Ikonen är själva bilden som jag analyserar, den är bestämd och ändras inte. De innehåller dock också index, eftersom bilderna formar en betydelse med hjälp av kläder och accessoarer. (Holm, 2002, s. 141-142) Jag kommer att använda mig av inlärd *sociala* och *interpreterade koder* för att få en djupare analys av tecknens index och förstå helheten. Dessa koder är som sagt inlärd och det finns inte något rätt eller fel, bara mina tolkningar om dem och vad de enligt mina inre modeller betyder. Denna analys kommer jag att göra först i nästa kapitel där man får dra egna slutsatser och ha egna åsikter, i detta kapitel beskriver jag endast vad som faktiskt finns på bilderna, dvs. *ikonen*. *Indexen* formas först med hjälp av mina egna tolkningar.

Semiotik handlar mycket om kultur och tolkningar och fast min undersökning inte kan bevisas vetenskapligt, kommer den antagligen ändå att stämma ganska bra in i vad personer i min ålder och kultur skulle dra för slutsatser. Svaren skulle bli annorlunda ifall en t.ex. 50 årig man från Indien skulle analysera dessa bilder och utgå från sina egna *sociala och interpreterade koder*. Svaren kan också bli annorlunda fast det skulle vara en annan finländare som skulle göra forskningen, ifall de t.ex. är i en helt annan ålder eller kommer från en mycket annorlunda bakgrund än jag. En person som inte har läst samma bakgrundsinformation som jag, skulle också kunna få ett lite annorlunda resultat. Vissa punkter skulle vara samma men det skulle finnas skillnader, eftersom man inte nödvändigtvis uppmärksammar samma korrelationer mellan bilderna och litteraturstudien.

5.1 Bilder från 1960-talet

Under 1960-talet var Jackie Kennedy en stor stil ikon. Hon klädde sig elegant och kvinnligt och det var många som tog efter hennes stil. Hon var ett bra exempel på hur en karriärkvinna klädde sig vid tillfällen där man skall se representativ ut. Det gällde att ha på sig en kjol med kavaj och enkla accessoarer som ett pärlhalsband och en hatt. (Vintagedancer.com)

Som jag tidigare nämnde i teoridelen, var det under 60-talet som kvinnornas ställning började ändra. Detta påverkade också mode, ännu i början av 60-talet använde kvinnor nästan endast kjolar, byxor var menade för män. Slutet av 60-talet och början av 70-talet var då kvinnor mera kom in i arbetslivet och modet också blev maskulinare.

Figur 3 1960-talet 1

Figur 4 1960-talet 2

Kläder: Kläderna på både bild 1 och 2 är väldigt liknande. På båda bilderna bär kvinnorna en matchande kavaj och kjol. Kjollängden är knä lång och kavajens ärmar $\frac{3}{4}$ av armen. Den första kavajen har tre knappar medan den andra bara en. Kavajerna på båda bilderna är helt klart utan några axelvaddar. Första kavajen är gul och den andra är svår att säga eftersom bilden är svartvit. Jag tolkar kavajen som antingen en väldigt flickig färg som ljusröd, eller en neutral grå. Formerna på kavajerna och kjolarna är enkla men en uppiggande färg på utstyrseln gör den

mera iögonfallande. Materialet på kläderna i den första bilden är något mera glansigt och tunt, (möjligtvis silke) medan det på den andra bilden är tjockare och mera filtaktigt.

Accessoarer: Kvinnorna på bilderna har eleganta accessoarer. På bild 1 bär kvinnan två guldiga armband samt en ring. Skorna är läder och har klack men klacken är relativt låg. Färgen på skorna är beige. På bild 2 har kvinnan en svart klassisk Chanel väska, vita handskar och svarta läderskor, de också med relativt låg klack. Hon har också en brosch ovanför bröstet.

Kroppsspråk: Kvinnornas kroppsspråk på bilderna är nästan likadant. De står båda med armarna framför kroppen och håller ledigt i händerna.

5.2 Bilder från 1980-talet

1980-talet speglades av neon färger, benvärmare och stora axelvaddar. Början av 80-talet var dock inte så radikal när det kom till mode, då brydde klädde man sig ännu i ganska neutrala färger och mjuka tyger. Det var först i mitten av årtiondet som dessa klassiska 80-tals discokläder gjorde stor succé. Som en karriärkvinna värd att tas på allvar kunde man dock inte klä sig som om man var på väg på disco, och då satsade man mera på den androgyna stilen med väldigt vadderade axlar i kavajen samt byxor eller kjol. Bälten och armband var väldigt populära accessoarer under 80-talet. (Retrowaste.com) Kvinnor använde också mera byxor efter 70-talets moderevolution, detta syntes också på arbetsplatser. Vid detta lag hade mer och mer kvinnor kommit in i arbetslivet jämfört med 60-talet och kvinnor ville mer och mer göra karriär istället för att automatiskt vara hemma med barnen.

Figur 5 1980-talet 2

Figur 6 1980-talet 1

Kläder: På den första bilden har kvinnan på sig en jeansfärgad kavaj. Kjolen är av samma material och de tillhör ett och samma set. Kavajen har lite axelvadderingar men inte så dramatiska. Kavajen är ganska formlös och framhäver inte kroppen. Kjolen är också relativt formlös. På bild 2 har modellen en svartvit kavaj och en vit kjol som matchar den vita färgen och materialet på kavajen. Kavajen har väldigt dramatiska axelvaddar och är snäv i midjan, vilket framhäver kvinnans midja. Kjolen är knälång och den också snävare än på den första bilden.

Accessoarer: På den första bilden har kvinnan en grå kuvertväska, blåvit scarf, möjligtvis ett armband och en brosch. Accessoarerna är ganska simpla, ingenting dramatiskt. Färgerna matchar bra de blåa kläderna. På den andra bilden har kvinnan ett svartvitt bälte som verkar höra till utstyrseln, en väska som också är samma mönster samt ett vitt stort armband och svarta handskar. Eftersom detta verkar vara en bild från en modedefotografering, är looken mera dramatisk än vad den första bilden är.

Kroppsspråk: Kvinnan på den första bilden står väldigt anspråkslöst och normalt medan kvinnan på den andra bilden har mer av en pose och hon sitter på en stol. Hennes pose med handen på låret framhäver den markerade midjan mer.

5.3 Bilder från 2010-talet

Modet på 2010-talet har inte kommit med så mycket nytt utan istället tagit influenser från tidigare årtionden och olika kulturella fenomen. Olika kulturella fenomen är t.ex. hippie stilen från 70-talet och grunge stilen från 90-talet. Om man följer med media märker man tydligt att olika kända personer är stil ikoner, inte endast en speciell person. Bloggar och sociala medier som t.ex. Instagram är inspirationskällor för många. Eftersom kvinnans ställning i västvärlden har ändrats mycket sedan 1960-talet, är det också mera kvinnor i arbetslivet och i högre positioner på företag. Som jag tidigare nämnt i teoridelen av mitt arbete, fanns det ännu på 1970-talet ett s.k. *glastak* som gjorde att kvinnor inte nådde upp till högre positioner i ett företag men detta förekommer mindre och mindre i dagens företagskultur. Detta påverkar också naturligtvis klädseln, det finns mycket mera alternativ och eftersom det annars också är vanligt för kvinnor att klä sig i byxor, klär sig dagens karriärkvinnor inte så uppseendeväckande. Man kan enkelt kombinera t.ex. svarta jeans, en kavaj och snygg skjorta samt snygga skor och vara färdig för kontoret.

Figur 7 2010-talet 1

Figur 8 2010-talet 2

Kläder: På första bilden bär kvinnan en kostym som består av en beige, knälång kjol och kavaj. Formen på både kjolen och kavajen är ganska simpel, den framhäver inte direkt former men sitter ändå bra. Kavajen är knäppt enda till halsen. På bild nummer två har kvinnan en mer ledig utstyrsel, hon bär svarta jeans, en svart kavaj och en pryddlig vit skjortblus. Om man tittar väldigt noga på bilden kan man urskilja att hon också bär en svart under kavajen. Jeansen är spända men kavajen sitter lösare och är öppen, vilket gör hela utstyrseln mera intressant för att hennes skjorta och väst syns. Skjortan har volanger både på bröstet men också armarna.

Accessoarer: Den första kvinnan bär en svartvit mönstrad scarf och ljusröda sandaler med klack. Scarfen matchar den lilla biten av skjortans ärm som syns under kavajen medan skorna fungerar mera som en färgklick i utstyrelsen. Den andra kvinnan har svarta, väldigt högklackade skor, en svart Hermes väska, en ring samt telefonen i handen. Hon har också rött nagellack, något som inte syns på de tidigare bilderna.

Kroppsspråk: På den första bilden står kvinnan relativt simpelt, utan att posera desto mera. Kroppsspråket är inte alls dramatiskt och väcker inte stor uppmärksamhet. På den andra bilden är kvinnan på väg någonstans och är samtidigt på mobilen, hon ser väldigt upptagen ut. Det speglar bra hur västvärlden fungerar idag, man har alltid skyndsamt någonstans och gör flera saker på en och samma gång.

5.4 Den klassiska byxdressen

Den typiska byxdressen är idag väldigt vanlig och den används av väldigt många olika personer, allt från kändisar på röda mattan till presidentkandidater och andra politiker. Första gången byxdressen på kvinnor uppmärksammades var i 1930-talets film ”Marocko”, där den kvinnliga huvudpersonen bar en kostym. Det skapade naturligtvis lite av en skandal eftersom kvinnor endast använde kjol under detta årtionde. Det var slutet av 1960-talet som kvinnor började använda sig av byxdresser, speciellt de som jobbade. Då diskuterades det också ifall det var acceptabelt eller inte. I början av 70-talet designade Yves Saint Laurent sin kända byxdress och den anses som modellen till dagens byxdress. Det var under denna tidpunkt som det inte mer var fråga om ifall kvinnor skulle få använda byxor istället för kjol, utan det blev normen. På 80-talet var byxdressen redan den typiska utstyrelsen för kvinnor på kontoret. (Fusion.net, 2014)

I dag är olika versioner av byxdressen en av de vanligaste utstyrlarna som används av framgångsrika kvinnor i businessvärlden. I exemplet har jag dock valt en väldigt simpel modell för att få fram de klassiska dragen en byxdress oftast har.

Figur 9 Byxdress

Kläder: Kläderna på denna bild består av en mörkblå byxdress, dvs. raka långbyxor och en sittande men ändå ganska lös kavaj. Kavajen eller byxorna framhäver inte kvinnans former. Kavajen har bara en knapp och axelvadderingar, fastän de inte är så dramatiska. Den har också fickor, vilket gör den ganska praktisk. Färgen är väldigt neutral eftersom den är mörkblå och smälter bra in i massan.

Accessoarer: Kvinnan på bilden har inte några andra accessoarer än gråa pumps med klack. Detta gör utstyrelsen väldigt simpel och inte värst kvinnlig. Hon skulle inte sticka ut mycket från män i samma bransch.

Kroppsspråk: Kvinnan står väldigt ledigt på bilden med armarna vid sidorna och det finns varken några direkt manliga eller kvinnliga attribut i hennes kroppsspråk.

6 ANALYS OCH UTVÄRDERING

I alla mina bilder (som i detta fall fungerar som tecken), kan man hitta olika metaforer, dvs. egna uppfattningar och djupare meningar än vad själva tecknet visar. Dessa uppfattningar kan också fungera som index. För att hitta metaforer och index i tecknen, använder man sig av olika inlära koder, som t.ex. sociala och interpreterade koder. Dessa koder är uppfattningar som alla har, dock kan människors åsikter om olika fenomen variera beroende på t.ex. ålder, kön och varifrån man kommer. Det handlar väldigt långt om kultur.

I 1960-talets tecken bildar jag en uppfattning på basen av mina inlärdade koder, att kvinnans roll i samhället ännu är ganska förtryckt. Kvinnor skall ännu vara väldigt feminina och inte göra så stort nummer av sig själva. Kvinnornas kläder på bilderna är feminina och t.ex. kavajerna har inga axelvaddar som de flesta kavajer nuförtiden har. Sättet som kvinnorna står på bilderna är också anspråkslöst och feminint. Dessa antaganden är alla interpreterade sociala koder som skapar index för tecknet och gör att allt som finns på bilden får en mening. Dessa sociala och interpreterade koder kommer från mina egna kopplingar och uppfattningar om kultur och kvinnors ställning. Det är inte heller endast mina egna sociala koder, utan de flesta i västvärlden skulle antagligen dra samma slutsatser om tecknen. Dessa sociala och interpreterade koder är djupt inrotade i människors hjärna och handlar om vad som anses kvinnligt och manligt i vår kultur. T.ex. kvinnornas sätt att stå är en social kod som får mig att dra slutsatsen om kroppsspråket. Kroppsspråk är en viktig social kod i samhället och något man nödvändigtvis inte tänker på, men det signalerar mycket mera än man tror. Med hjälp av dessa sociala koder, drar vi uppfattningar om kroppsspråk. Allt från öppenhet, självförtroende och ilska kan långt signaleras med hjälp av kroppsspråk. Interpreterade koder som gäller i detta sammanhang är t.ex. feminism. Man kan se vissa attribut i tecknen som berättar att västvärlden inte var jämlik och det får en att tänka på feminism och att det tydligt behövdes för att kvinnans ställning skulle utvecklas.

Jag kopplar detta också automatiskt till min teoridel där jag beskrev de ”typiska kvinnliga personlighetsdragen”. Denna bakgrundsinformation har vidareutvecklat mina sociala koder om vad som anses vara kvinnligt. Till dessa drag hördes att vara förstående och samarbetsvillig samt att bry sig om andra människor. Detta är drag som antagligen har funnits med väldigt länge när man skall beskriva ”en typisk kvinna”. Jag skulle beskriva en denna typs människa som ganska blygsam och anspråkslös. Dessa egenskaper är väldigt bra hos människor och många uppskattar dem, men som en ledare är de inte kanske de bästa. En ledare förväntas ofta vara självsäker och dominant, och dessa är personlighetsdrag som många anser att är ”manliga”. Naturligtvis finns det kvinnor som har dessa drag och män som har av de ”kvinnliga dragen” men detta är en stereotypi som inte helt 100 % har lyckats försvinna. Det visar att fast västvärlden är relativt jämlik, finns det ännu rum för förbättring

Man ser också genast skillnad i den kvinnliga normen om man jämför 1960-talet med 1980-talet, där kavajerna hade axelvaddar och det illustrerar definitivt det manliga och skall ge en bild av makt. På den första bilden ser man att kvinnans kavaj och kjol är ganska formlösa, jag tolkar det som att man inte skall framhäva sin kvinnlighet för mycket och dra uppmärksamhet till kvinnliga former. Jag kopplar också det till min teori och hur det fanns detta s.k. glastak, gränsen för hur högt upp kvinnor kunde komma i företag. Därför var det antagligen viktigt för kvinnor i företagsvärlden att se manligare ut och med det signalera att de har makt samt visa att man är värd att tas på allvar. Samtidigt kan man på 1980-talets andra bild (som dock är en från en modefotografering), se att midjan är välmarkerad och jag tolkar det som att kvinnan är en maktfull kvinna som ändå inte är rädd att visa sin kvinnlighet. Det kunde vara väldigt svårt att hitta rätt balans mellan sin kvinnlighet och manlighet på t.ex. en arbetsplats. Vid detta lag ville man ändra på de tidigare sociala koderna, vad som är acceptabelt för kvinnor och vad inte. Indexen i dessa bilder signalerar att kvinnor ville komma in i den mansdominerande businessvärlden och det började också hända alltmer. Här kan man se interpreterade koder som feminism, jag tolkar att kvinnor blev mera feministiska och ville kämpa emot de mansdominerande samhället. Detta började redan hända på 1970-talet, men syns mer och mer

under 80-talet. Med t.ex. dramatiska axelvadderingar i kavajen bröt de mot den typiska kvinnliga normen och signalerade allvar och makt med hjälp av sina kläder. Här kan man också koppla resultaten till den tidigare undersökningen gjord av Patricia Anne Kimle, där det förklarades att kvinnor inte skulle trotsa helt i sin kvinnlighet utan t.ex. ha kvinnliga accessoarer eller kläder som sitter bra. I undersökningen kom det också fram att kvinnor anser att kläder kan användas som verktyg, vilket syns väl under 80-talet.

Som idag ännu är dock kläderna på fotograferingar eller på catwalken väldigt dramatiska och inte något en vanlig människa nödvändigtvis skulle ha på sig i vardagliga livet. Därför är bild nummer 2 ganska dramatisk och man kan kanske inte anta att kvinnor bar exakt den utstyrseln på arbetet. Tecknet har ändå de attribut som var typiska för karriärkvinnors klädsel detta årtionde. Förändringen i modet mellan 60- och 80-talet var också ganska radikal, plötsligt var det acceptabelt och normalt för kvinnor att använda byxor istället för kjol. Man märker att kvinnans situation i västvärlden verkligen ändrades under denna tid, västvärlden blev mera jämlik och könsrollerna blev mindre dramatiska.

När jag analyserade 2010-talets bilder märkte jag att stilen på kläderna inte var lika dramatisk som de tidigare årtiondena. Jag drar den slutsatsen att fast kvinnor ännu använder t.ex. kjolar på arbetet, har skillnaden mellan könen minskat och det är inte något uppseendeväckande ifall en kvinna är chef eller äger ett framgångsrikt företag. Här har igen kulturen, sociala normerna och koderna ändrats sedan 1980-talet, människors inlärd sociala och interpreterade koder har mera jämlika synsätt på kvinnor, koderna ändras i takt med kulturen och samhället. Jag tror att dresskoderna därför inte är lika stränga mer idag, kvinnor kan använda kjol på arbetet om de vill, eller byxor. På många företag är det också nuförtiden relativt ledig klädsel som gäller, man behöver inte vara värst uppklädd dagligen. Som jag nämnde i teorin, är det viktigt att klä upp sig ifall man har och göra med en kunds pengar och man skall klä sig konservativare desto mera pengar man har och göra med. Detta är något jag också kan dra slutsatsen av från min egen arbetserfarenhet, på de flesta kontor får man klä sig ganska ledigt, t.ex. jeans är tillåtet, men ifall man träffar en kund är kläderna mycket annorlunda och man har kanske på sig en byxdress eller dylikt. Eftersom jag

endast jobbat i Finland så gäller detta förstås endast här, jag kan tänka mig att i t.ex. USA klär man sig prydligare dagligen. Jag vill ännu påpeka att fast man får klä sig relativt ledigt så skall man ändå klä sig snyggt och prydligt, inte ha på sig slarviga kläder. Det skall ändå vara en prydlig skjorta eller blus och skor som man då i många fall kombinerar med jeans och något smycke. Bild nummer två (2010-talet) i min analys är ett bra exempel på detta, kvinnan har på sig svarta stuprörsjeans kombinerat med en kavaj, vit skjortblus och väst. I Finland använder någon knappast så höga skor som hon men bilden illustrerar annars väl hur kvinnor ofta klär sig på företaget idag. Man vill se trendig ut, men samtidigt ha klassiska kläder och accessoarer. Som jag också nämnde tidigare, ser kvinnan väldigt upptagen ut och gör flera saker på en gång, hon är på väg någonstans och är på telefonen samtidigt. Detta speglar bra västvärlden idag, man är jämt upptagen och har många järn i elden samtidigt.

Från Patricia Anne Kimles undersökning från 1994 och min egen, kan jag koppla vissa samband. I undersökningen lyftes det fram att kvinnors klädsel och utseende är viktigt då man vill göra framsteg i sin karriär. Jag kopplar min litteraturstudie till Kimles undersökning och ser samband mellan 1994 och nu, det är än idag väldigt viktigt att klä sig passande i businessvärlden och rätt klädsel kan signalera att man är framgångsrik och värd en befordran och helt enkelt att tas på allvar. Det sägs ofta idag att man skall ”klä sig för det jobbet man vill ha” vilket signalerar att man ännu använder kläder och utseende som ett verktyg för att göra upp en viss image av sig själv. I de analyserade bilderna i denna undersökning ser man också att fast utstyrlarna har manliga attribut, (t.ex. kavajer med axelvadderar) är kläderna ändå rätt kvinnliga och är en s.k. kvinnlig version av dessa typiskt manliga kläder. Kläderna på bilderna sitter bra på kvinnorna, ifall de skulle vara gjorda för män, skulle inte t.ex. midjan framhävas. Detta togs också upp i Kimles undersökning, det är bra att klä sig i byx-dresser och kavajer men det får inte heller gå till överdrift och man skall ändå se ut som en kvinna och inte som en kvinna som klätt sig i en mans kostym. Detta kunde nämligen också hindra en från att göra upp rätt image av sig själv och komma uppåt i karriären.

Problematiseringen i detta arbete var att förstå mig på fenomenet bakom dessa dresskoder och varför kvinnor klär sig som de gör på arbetsplatser. Med hjälp av denna undersökning har jag kunnat skapa en möjlighet av detta. Denna möjlighet är att kunna ge råd till kvinnor som t.ex. är nya på arbetsmarknaden. Mitt arbete kan ge råd åt dem som inte riktigt vet hur man klär sig lämpligt inför jobbet och det kan underlätta livet väldigt mycket t.ex. för någon som har sin första dag på en ny arbetsplats på kommande. Mitt arbete fungerar också som en förklaring till varför dresskoden i businessvärlden är som den är idag. Det är också intressant att se hur tiderna har ändrats och hur annorlunda dresskoderna och kvinnans image var på 1960- och 1980-talet.

I framtiden tror jag att dresskoden i businessvärlden kommer att hållas ganska likadana, relativt ledigt och inte alls lika stora skillnader som mellan de årtionden jag nu jämfört. Jag tror också att kvinnor och män kommer sakta men klart bli ännu mer jämlika, vilket kommer att ta bort behovet för kvinnor att överhuvudtaget gömma sin kvinnlighet i arbetslivet. Detta kommer att gälla både klädkoder och personlighetsdrag/beteende. Detta betyder naturligtvis inte att det är acceptabelt att klä sig i utmanande kläder eller dylikt på en arbetsplats, dock handlar detta inte endast om att gömma sin kvinnlighet utan allmän sed som män också följer.

7 SLUTSATSER

Med hjälp av min undersökning har jag fått den slutsatsen att kvinnans ställning nog påverkar businessvärldens dresskoder, detta stärks med hjälp av min jämförelse av de olika årtiondena. Jag nådde mitt syfte som var att bevisa att kvinnors karriär gynnas av rätt klädsel, samt att beskriva hur könsroller påverkar dresskoden i businessvärlden. Jag anser också att jag med hjälp av denna undersökning kan vägleda kvinnor i att förstå fenomenet bakom detta och råda dem hur man klär sig lämpligt.

Man kan tydligt se hur kvinnans ställning i västvärlden speglar karriärkvinnors klädsel och man ser olika tydliga samband mellan dem. Allt från 60-talets femininitet till 80-talets dramatiska axelvaddar har en tydlig korrelation med könsroller och också

feminism. Jag kom också fram till hur det är lämpligt för en kvinna att klä sig på arbetsplatsen. Detta är till en viss del med hjälp av semiotiska undersökningen men också mycket information kom från litteraturstudien. Det märks ännu i dag att kvinnor gärna får klä sig mera mot det manligare hållet och detta beror antagligen på att businessvärlden ännu är mansdominerande. Ifall det i framtiden kommer att vara mansdominerande vet vi inte, eftersom fler kvinnor än män idag skaffar sig en högre utbildning. Dessa dresskoder dock kommer troligen att stanna kvar, i alla fall delvis, knappast kommer man i framtiden heller att använda sig av korta kjolar och avringade skjortor på arbetsplatser, fast det skulle finnas mera kvinnor än män i denna bransch.

7.1 Avslutande kommentarer

Jag gjorde det jag skulle och anser själv att jag fick en mycket större insikt i ämnet än jag tidigare hade. Detta examensarbete kan vara till hjälp för någon som t.ex. är ny-examinerad tradenom/ekonom och osäker på hur man klär sig passande till första arbetsintervjun eller första dagen på nya jobbet. Det är ganska vanligt att vara osäker om dresskoden på arbetsplatser och det finns många som inte är säkra på hur de skall klä sig. Därför ser jag detta arbete mera som en möjlighet, istället för en problemlösning. Framtida studier skulle kunna göras med att gå in ännu djupare i detta ämne, t.ex. gå längre tillbaka i historien och jämföra det med vad som är nu. Man skulle också kunna göra intervjuer, antingen enkäter eller fokusgrupp, för att ta reda på hur mycket människor egentligen vet om dresskoder i businessvärlden. En annan möjlig fokusgruppsintervju kunde vara att be några studerande och lite äldre personer analysera dessa bilder för att se vad deras tolkningar är. Då skulle man få ett annat resultat än detta som endast är baserat på mina inlärdade mönster och tolkningar. Man skulle också få en jämförelse mellan olika åldersgruppers åsikter. Det finns många olika sätt att analysera detta fenomen och man kan t.o.m. gå så långt att man intervjuar personer med en helt annan kultur än vår och jämför resultaten.

Modet ändras såklart hela tiden och feministerna i västvärlden jobbar för ännu mera jämställdhet bland män och kvinnor. Det betyder att i framtiden kan denna undersökning kanske ses endast som en jämförelse mellan olika årtionden än som en ”guide”

för hur kvinnor klär sig lämpligt på en arbetsplats. Själv tycker jag att detta var en intressant studie och tror att jag kommer att ha nytta av den i arbetslivet.

8 KÄLLOR

8.1 ELEKTRONISKA:

'1960's fashion: what did women wear?', *vintagedancer.com*, tillgänglig: <http://vintagedancer.com/1960s/1960s-fashion-womens/>, hämtad: 22 september 2016

'CONFUSION REIGNS IN WORKPLACE FASHION' 2003, *USA Today Magazine*, 131, 2696, s. 6, Academic Search Elite, EBSCOhost, hämtad: 12 februari 2016.

Cullen, LT 2008, 'What (Not) to Wear to Work', *Time*, 171, 23, s. 49, Academic Search Elite, EBSCOhost, hämtad: 22 mars 2016

Career Development Center, Occidental College, 'DRESSING FOR THE WORK-PLACE', hämtad: 30 mars 2016

Feloni, R & Nudelman M 2014, 'How to dress like a leader in any work environment', Business Insider, senast updaterad 5 augusti 2014, tillgänglig: <http://www.businessinsider.com/how-to-dress-for-work-business-attire-2014-8?r=US&IR=T&IR=T>, hämtad: 31 mars 2016

Kimle, Patricia Anne, 1994, Business Women's appearance management, career development and sexual harassment, *Iowa State University, Digital Repository*, tillgänglig: <http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=12278&context=rtd>, hämtad: 10 november 2016

McGuigan, C, & Tenenbaum, R 2006, 'All Dressed Up for The Youthquake', *Newsweek*, 147, 12, pp. 61-63, Academic Search Elite, EBSCO, hämtad: 22 mars 2016

SCHWARTZ, B 2013, 'DRESSING THE PART', *USA Today Magazine*, 142, 2820, pp. 40-41, Academic Search Elite, EBSCO, hämtad: 22 mars 2016

Phipps P, 2015, '1960s Fashion for Women & Girls', *retrowaste.com*, senast updaterad 23 augusti 2015, tillgänglig: <http://www.retrowaste.com/1960s/fashion-in-the-1960s/1960s-fashion-women-girls/>, hämtad: 31 mars 2016

Phipps P, 2015, '1970s Fashion for Women & Girls', *retrowaste.com*, senast updaterad 29 augusti 2015, tillgänglig: <http://www.retrowaste.com/1970s/fashion-in-the-1970s/1970s-fashion-for-women-girls/>, hämtad: 31 mars 2016

'The Evolution of the Women's Pantsuit' 2014, *fusion.net*, senast updaterad 24 januari 2014, tillgänglig: <http://fusion.net/story/4713/the-evolution-of-the-womens-pantsuit/>, hämtad: 6 oktober 2016

8.2 LITTERATUR:

Bell & Bryman, 2005: *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber AB, 621s

Carli & Eagly, 2007: *Through the labyrinth*, Harvard Business School Publishing Corporations, 307s

Chandler Daniel, 2002: *Semiotics the basics*, Routledge, 272s

Halford & Leonard, 2001: *Gender, Power and Organisations*, PALGRAVE, 270s

Holm Olof, 2002: *Strategisk Marknadskommunikation: teorier och modeller*, Malmö: Liber Ekonomi, 232s

Valerio Anna Marie, 2009: *Developing Women Leaders*, Wiley-Blackwell, 186s

8.3 BILDER:

Crimmens, Tamsin, 2013, 'Margaret Thatcher's style: A boxy skirt suit was the Iron Lady's uniform', *elleuk.com*, senast updaterad: 8 augusti 2013, tillgänglig: <http://www.elleuk.com/fashion/celebrity-style/articles/g12627/margaret-thatcher-style/?slide=8>, hämtad: 6 oktober 2016

Frbiz.com, 'Dongguan suit women', tillgänglig: <http://www.frbiz.com/image-dongguan-suit-women>, hämtad: 6 oktober 2016

Irvine, Martin, 'Structural Linguistics, Semiotics, and Communication Theory: Basic Outlines and Assumptions', *Georgetown Faculty*, tillgänglig: http://faculty.georgetown.edu/irvinem/theory/Semiotics_and_Communication.html, hämtad: 10 maj 2016

Harper's Bazaar, 2015, IN PHOTOS: JACKIE KENNEDY ONASSIS'S ICONIC STYLE, *harpersbazaar.com*, senast updaterad 28 juli 2015, tillgänglig: <http://www.harpersbazaar.com/fashion/trends/g1370/jackie-kennedy-onassis-style-0111/?slide=7>, hämtad: 6 oktober 2016

Mambu, Vanessa, 2016, 'The Evolution Of Women's Suits', *tallulahtenant.co.uk*, senast updaterad 2 augusti 2016, tillgänglig: <http://www.tallulahtenant.co.uk/2016/08/02/the-evolution-of-womens-suits/>, hämtad: 6 oktober 2016

The Best Fashion Blog, 'Classic Work Outfit Ideas 2013-2014 For Women', *thebest-fashionblog.com*, tillgänglig: <http://thebestfashionblog.com/womens-fashion/classic-work-outfit-ideas-2013-2014-for-women>, hämtad: 6 oktober 2016

Vogue, 'Jaqueline Kennedy Onassis', *vogue.com*, tillgänglig: <http://www.vogue.com/slideshow/celebrity/jacqueline-kennedy-onassis/#140489>, hämtad: 6 oktober 2016

